

Kazah példa Közép-Ázsiában

Készült: 2014. június 19

Karcagiak számára már nem meglepő, ha kazah rokonainkról hallanak híreket. A januári parlamenti választásokon a Kunszövetség képviselői is ott voltak, a sajtóban követhettük is az ezt követő vitát arról, vajon mennyire demokratikus módon zajlottak a választások. A vitázó felek - Haraszti Miklós (egykori SZDSZ-képviselő) és Kovács Sándor (megyei elnök, karcagi önkormányzati képviselő) – között az alapvető különbség az volt, hogy Kovács Sándornak „nem térkép e táj”, húsz éve követi a kazah változásokat, egy időben itt járt egyetemre, beszél a nyelvet. Nehéz ugyanis úgy vitát folytatni, ha valaki nem ismeri egy nép hagyományait, kultúráját, nem veszi figyelembe, hogy vallásilag és etnikailag is rendkívül tagolt országról van szó. (Csak nemzetiségből 130 él Kazahsztánban.) Haraszti kívánatosnak választott egy demokrácia modellt, és ha valaki nem ezt követi, nyilván nem számíthat a jóindulatára.

Most februárban egy delegációt vezetve újra arról győződtem meg: a kazah viszonyítási pont más, mint az európai. A gazdaság továbbra is erős, a növekedés 6% feletti, köszönhetően az energia-nyersanyag bevételeknek. A növekedés érezhető az emberek gyarapodásán is, a lakás- és útépitések télen sem állnak le, az autóforgalom nyugat-európai, az üzletek és bevásárlóközpontok gombamód szaporodnak. Az életszínvonal javulása húsz év alatt ötszörös volt, mindez látható, érezhető.

A hivatalos látogatás célja, azaz a magyar miniszterelnök májusi útjának előkészítése mellett alkalom nyílt a kazah politikusokkal, üzletemberekkel beszélni. Ezek a kötetlenebb beszélgetések azt igazolták vissza, hogy hisznek abban az irányban, amelyet a politikai vezetés, elsősorban a köztársasági elnök kijelölt. Megértették, hogy nem lehet gazdasági, társadalmi lépcsőfokokat átugrani, az embereknek szüksége van a világos, egyértelmű célok elfogadására. Ami tehát Európából nézve korlátozottabb politikai lehetőségnek látszik, az Kazahsztánban annak elfogadása, hogy a hatalmas országnak – Kína és Oroszország között – stabilnak kell lennie az átalakulás alatt is. (A külföldi tőke hatásáról, a nekünk már ismerős privatizációról még nem is szóltam.) Elég csak a szomszédos Kirgizisztán fegyveres, polgárháborús állapotát felidézni ahhoz, hogy megértsük, Közép-Ázsiában nem babra megy a játék.

Mindehhez annyit teszek hozzá: ott jártunkkor mínusz 24 fokot mutatott a hőmérő, de decemberben volt mínusz 40 is. Szó mi szó, a természeti kihívások sem tűnnek egyszerűnek.

Varga Mihály